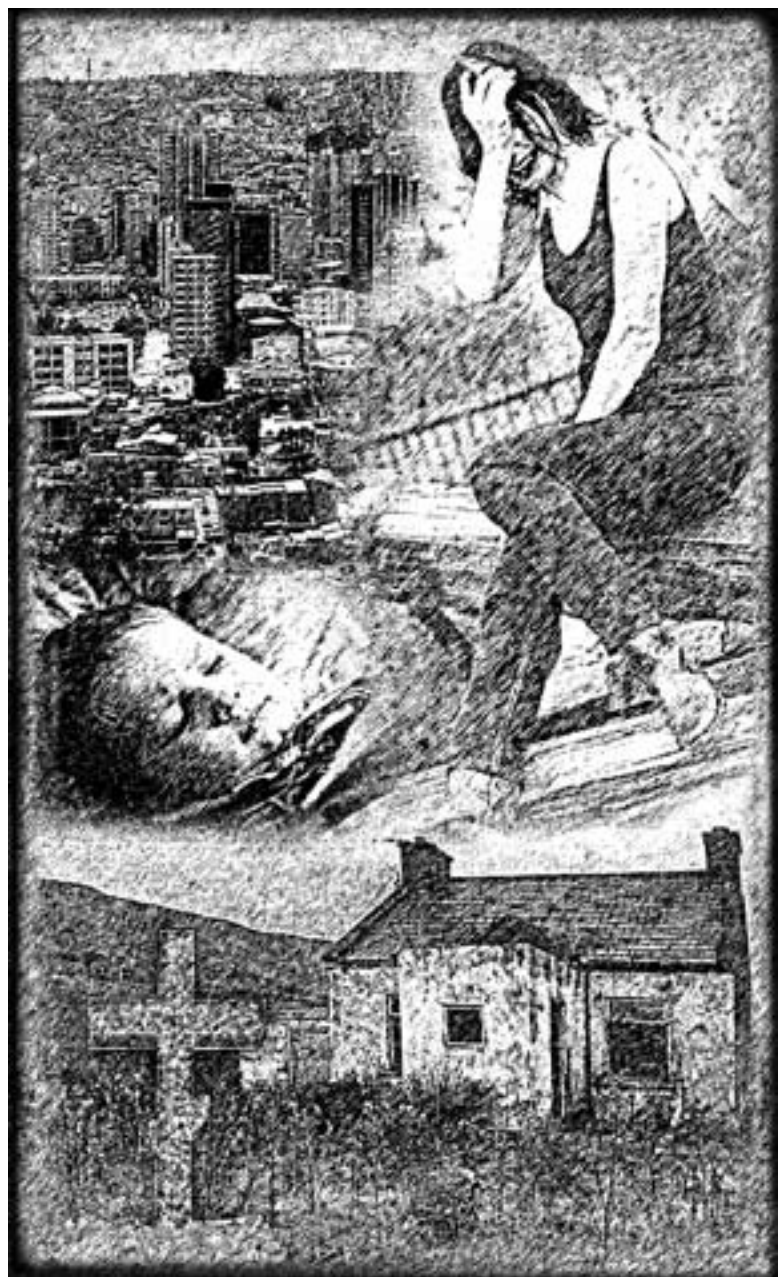

Олена Печорна
ГРИШНИЦЯ

ГРІШНИЦЯ

Олена Печорна

ВИДАВНИЦТВО

КЛУБ СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЯ

Харків

2011

ББК 84.4УКР
ПЗ1

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

Художник *Надія Величко*

ISBN 978-966-14-1280-3

© Сердюк О., 2010
© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля»,
видання українською
мовою, 2011
© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля»,
художнє оформлення,
2011

Передмова

Я читаю повільно, тому не хапаюся за все підряд, мушу обирати. Тож, отримавши пропозицію від «Клубу Сімейного Дозвілля» прочитати дебютний роман Олени Печорної «Грішниця» та написати передмову, я, звісно, захвилювалась — її не напишеш, не прочитавши твір. А читати — то відкласти інші справи...

І от роман прочитано. Доволі швидко. У дні його читання думки мої все линули до героїні та її долі, і я поспішала повернутися до тексту. Нелегку місію взяла на себе авторка — розповідати читачеві такі серйозні речі.

Олена Печорна не лоскоче читача, викликаючи в нього штучну веселість, але й не намагається шокувати, кидаючи його в моторошні будні Лариси, головної героїні, життєву стежку якої ми маємо можливість прослідкувати в романі. Розділи про сьогодення героїні, мов намистини, чергуються з розділами про її дитинство, потім про юність. Авторка майстерно нанизує їх, зчіпляючи ключовим словом, наскрізною думкою, розмірковуючи над сплетінням людських доль та пробуджуючи думки й почуття читача.

Співпереживання, єднання з героїнею виникає з перших сторінок роману. І, як на мене, воно є одним із критеріїв художності. Бо твори, які зачіпають лише розум, звісно, можуть бути цінними та корисними, але сила слова, що бентежить до того ж і душу, дається не кожному.

Героїня роману — наша сучасниця. Події, описані в романі, відбуваються в провінційному містечку, у селі Чорнобильської зони та в Києві, тож будуть впізнаваними для багатьох читачів. Характери персонажів теж реальні, можна сказати, типові. І навіть коли читаєш про те, з чим раніше не стикався у власному житті, не виникає думки про неймовірність описаного,

про «творчі фантазії». Тому що життя часом дає такі «матеріали», перед якими бліднуть і романи, і серіали.

Ще однією героїнею роману, що проходить від першої сторінки до останньої, є любов. Глибока загальнолюдська любов, за яку чіпляється людина над прірвою, бо саме любов тримає на цьому світі попри все. І як найвище її виявлення — материнська любов. Любов до дитини — чи то вона ще зародок на екрані ультразвукового апарату, чи вже немовля, чи хвора тілом дитина, за життя якої мати бореться, йдучи на все, чи то дорослий син, якого занастив Чорнобиль, чи здоровий син із хворою душею, котрий переходить межі людської поведінки, але для матері залишається синочком...

Багато подій, багато думок. Багато жінок. Здебільшого сильних. Вони мусили стати такими, бо мали заради чого жити. Дочитавши роман, не почувашся втоптанним в багнюку, не хочеться лізти в петлю, ти йдеш жити далі з усвідомленням своєї сили і з вірою в те, що світ — не збіговисько покидьків. А також є сили небесні, які не полишають тебе на твоїй стежці.

«Людині дано не більше й не менше того, що вона здатна витримати, щоб прожити. То був мій шлях, тепер я це знаю і у свою хвилину піду — не озираючись, без прокльонів, з молитвою за тих, кого любила чи ненавиділа, ще заберу гріхи й залишу по собі Любов — щоб світ став кращим».

«Грішниця» — роман терапевтичний, роман-сповідь і роман-підтримка.

Безумовно, він буде дуже цікавий жінкам. Але, хоч як здивувало це авторку, на літературному конкурсі чоловіча половина журі одноставно високо оцінила її рукопис і присудила твору Міжнародну українсько-німецьку літературну премію імені О. Гончара 2010 року.

В добру путь, авторе!

В добру путь, читачу!

*Щиро — Міла Іванцова,
письменниця, перекладач, викладач, журналіст*

У нас є крила, і над нами немає неба.

Бі Дорсі Орлі

Воно всередині нас.

Частина I
У БУДИНКУ З ПРИМАРАМИ

Небо обвисло, притиснуте невидимим тягарем води, а на горизонті розпозалася моторошна чорнота. Не хмара, а якесь велетенське Ніщо, у якому назавжди зникали осінні сні та поодинокі контури пташиних зграй. Здавалося, ще трохи, й осиротіле небо впаде. Швидше б, шепнула осінь.

Лариса байдуже дивилася на чорноту неба, ледь встигаючи за невидимим провідником. Куди так поспішати? Її світ вже давно чорного кольору.

Ось дійшла нарешті до краю, зупинилась. Усе. Осінь зіщулилась, відпустивши холодну руку, глянула на жінку ще раз та й пішла назад. Далі — ЗОНА, а це і є кінець, принаймні, іншого осінь не знає, вибачайте, просили — довела.

Гостя прислухалась. Тихо. Тільки-от ця тиша дивна, дика, схожа на ту, що бачила сотворіння світу, неначе тиша кінця й тиша початку — рідні сестри-близнючки з одним обличчям на двох. Утім, про це мають краще знати ті, хто ще лишився жити й помирати в колись мирному царстві атома.

Жінка спинилася біля старого дерев'яного паркану, густо обліпленого павутинням бабиного літа, набрала повні легені тиші й зробила перший крок. На затишному подвір'ї занурена в себе бабуся розкидала золотисті зернята кукурудзи, а заклопотані кури ловили ці залишки сонця. Волохатий пес ліниво розглядав сонних мух, що лазили по його мисці, навіть не звернувши уваги на тінь жінки, хоча зазвичай дуже ревно оберігав оселю від чужих, тим паче, що приїжджих тут узагалі рідко бачили. Господиня ненароком підвела голову й застигла, неначе перед нею з'явився живий мрець.

Незнайомка була по-справжньому вродливою, таких облич за все життя можна побачити лиш кілька, та й то, якщо

пощастить. Кожна лінія правильна до досконалості: великі очі кольору землі й опалого листу, спокусливі вуста, густе темне волосся, і тіло — храм з обірваними дзвонами, що давно мовчать. Гостя поставила невеличку валізу на землю й подивилися прямо в очі. Баба Марія перехрестилася й тупнула ногою на Шавка, який нарешті грізно загарчав, а потім широко махнула в бік хати теплою рукою, немов знала цю примару увесь свій вік.

— Та не стій, дочко, заходь до хати. Бач, скоро дощ піде, я зараз теж буду йти.

Жінка лише кивнула й зайшла до будинку. Там були кухня й усього дві кімнати. Пахло деревом. Сучасні багатоповерхівки деревом не пахнуть, може, тому й видаються такими штучними, а цей дім — живий. Він дихав й умів бути гостинним. Лариса сіла на старий стілець і почала роздивлятися сухі трави, що звисали зі стелі в сінях. Від них війнуло простором та полем, мабуть, ще цього літа вони на ньому розмовляли з вітром. Зараз поле порожне й мертво, ним гуляє осінь.

— На трави, дитино, дивишся? Ліки це, від хвороб різних рятують. Я й для тебе травичку знайду, вона хоч і не врятує, але біль із тіла допоможе вигнати.

Лариса зітхнула:

— А з душі? Такої травички у вас не знайдеться?

Бабуся мовчки підійшла до жінки й лагідно погладила по голові, як хвору дитину.

— Такої, доню, нема. Це лише ти сама зробити зможеш, і не кажи, що сил нема. Якщо стільки болю в собі тримаєш, значить — сильна. Ось поживеш у мене, дасть Бог, і полегшає, бо з цього світу йти треба легко — без тягарів.

Лариса заховала обличчя на теплих грудях старої й заплакала — вперше за кілька останніх років. По шибках вдарили краплі, важкі й холодні. Небові теж мусило полегшати.

З того дня на загубленому в зоні хуторі оселилася дивна гостя. Жителі цієї глушини рідко бачили незнайомих, тим паче

тих, хто тут відпочивав, можна було хіба що намалювати — і то в уяві. Часом заїжджали якісь експерти, дослідники, комісія чергова перед новою річницею трагедії, а так — хоч вовком вий. Може, тому тут і стільки вовків розвелось? Аби було кому вити від приреченості.

Зрозуміло, що поява нового обличчя викликала реакцію, схожу на невеличкий вибух. Два десятки мешканців дружно почали шукати знайомства, цікавість буквально лізла з кожної щілини стареньких парканів. В оселю щоразу забігав хтось, щоб позичити солі, сірників чи олії. Марія Степанівна мужньо відбивала всі спроби щось розвідати й трималася неприступною фортецею, розуміючи, що найліпші ліки для її гості — спокій. Недарма ж за ним приїхала аж сюди, до зовсім незнайомої людини.

— Та, Лідо, кажу ж, вона небога моєї подруги. Захворіла дуже, бач, бліда яка, от і вирішила трохи народними ліками очиститись. Не тривожте людину зайвими розмовами, приїде час — сама заговорить.

Жінка притулила до грудей миску з позиченою мукою й скептично обвела поглядом пучечки сухих трав:

— Ой, щось тут не так, сусідко. Може, і лікуєш ти добре, дав Бог вміння, та навряд чи хтось із чужих тут схоче жити. Екологія не та, щоб хворих воскрешати.

— Не та, а ось живемо. Їй, моя дорогенька, втрачати нічого, лікарі лише руками розвели, вдіяти нічого не можуть. Ще раз прошу, не чіпайте мені дитину, нехай від людей відпочине.

Лариса слухала, як цокає старовинний годинник на стіні, і була наче тут і водночас не тут. Цікавість тутешніх мешканців її мало обходила: звикла бути самотньою навіть у натовпі, та й після галасливої столиці, де незнайомі обличчя безкінечно з'являються й зникають, кілька нових не створювали проблеми. За весь час перебування тут вона лише раз одягнула на себе панцир, коли захмелілий кавалер у порваних штаних спробував залицятися прямо біля копанки за городом Марії Степанівни. Це місце було особливим, принаймні, раніше

вона не відчувала нічого подібного, здавалось, що його створили саме для неї, чи, може, навпаки, неважливо. Головне, що тут концентрувалося стільки затишку й тиші, що вона могла відгородитися ними від себе самої. І раптом компанія цього невдахи. Крижана відповідь боляче різонула по вухах, а залицяльник тільки густо почервонів, навіть вилаялись у відповідь не зміг. Треба ж такому статися, щоб такі звичні, ледь не рідні слова, що підходили, до речі, для будь-якої ситуації, раптом зрадили. Уже увечері, за пляшкою, у товаристві сусіда Мишка, вони повернулись, всі до останнього, і тепер стрибали один перед одним, щоб зірватися з язика господаря.

— Та ти й уявити собі не можеш, як ця столична цяця на мене подивилася, ніби в ополонку провалився... Бр-р-р, аж протверезів одразу. Тьху, не баба, а відьма. Ще й каже, інтелегентно так, прости, Господи, що я Вас сюди не кликала, то не пішли б Ви... Ет, я б розказав, куди їй сходити треба, я б її...

— Та що ти так розходився, Петровичу? Далась вона тобі. Наші кажуть, що хвора. Зарази якоїсь кортить дістати? Ось давай краще вип'ємо. Наливай!

* * *

Звикнути можна до всього, навіть до чужих таємниць. Десь за два тижні цікавість до незвичної гості нікуди не зникла, тільки стала спокійнішою, а згодом якимось поступово й непомітно перетворилася на щось ледь відчутне. Воно вже не заважало, зате додавало барви сірим будням місцевих мешканців. Так-так, вони звикли до самотньої жіночої постаті біля озера-копанки, наче вона завжди була тут, у якийсь незбагнений спосіб довершуючи щось єдине й цілісне. А чи сама вона була тут присутня? Тільки й того, що сиділа в плетеному кріслі-гойдалці й мовчала хвилина за хвилиною, година за годиною, день за днем. Навіть уночі, коли від безсоння слухала годинникове «тік-так», ловила себе на відчутті повної відсутності часу. Він перестав для неї тут існувати.

— Ну що це ти, доню, вигала? Сидіти в дощ біля води, та ще з твоїм кашлем! Ану швиденько в дім, гойдалку я сама занесу.

У будинку за ці кілька годин стало вогко. Лариса мовчки слухала, як дощ тарабанить свою незрозумілу пісеньку по віконних шибках, і думала, що якби комусь із композиторів вдалося відтворити цю мелодію, то це було б просто геніально.

— Я, напевно, у грубці розпалю, доню, як ти гадаєш?

— Та мені нічого, можна й так.

— Ні-ні, розпалю, а то восени дощі сирі, не такі, як улітку.

Ще й трави можуть свою цілющу силу згубити.

Лариса спостерігала, як господиня заходилася біля грубки, старенької, місцями облупленої, зате вірної. Каже, що в цієї грубки серце тепле, тому й не хоче іншої ставити. Червоні язички полум'я розпочали свій магічний танок, від якого одразу війнуло теплом. Дрова пахли смолою й сосновим лісом. Тут навколо стільки сосен. Тягнуть руки до неба в німій молитві. За кого моляться? За чиї душі?

Годинник на стіні заглядав у вічність, те, що колись було соснами, потріскувало у вогні, а дощ продовжував ходити по даху туди-сюди й постукувати у вікна. Жінка заплющила очі.

— А чому ти не спиш, дитино? Сон теж лікує, та ще й як.

Лариса здригнулась. Звідки старенька дізналась, що нормально спати вона не може, і вже давно? Безсоння наче катування, тільки інквізиція — ніч, що стискає змучене тіло в чорних лещатах, де немає снів, самі марення та жахіття. Лариса боялася свого ката в чорній мантиї, навіть ненавиділа. Правда, тут цей страх задрімав, але все ще був поруч. Жінка навіть помітила, що може на деякий час провалюватися в НІЩО. Воно не додавало сили тілу, однак не мучило. Іноді вона навіть думала, що снів не буває, їх вигадують люди, щоб кожен зміг заповнити чимось конкретним власне ніщо.

— Я не вмію.

— Доню, але ж раніше ти вміла бачити сни, от у дитинстві, наприклад.

— У мене не було дитинства.

Марія Степанівна заходилася накривати на стіл. Вечеряли мовчки. Лариса майже нічого не їла, хоча таких смачних і простих страв не куштувала дуже давно. Марія Степанівна